5.6 Kaitējumu var labot divējādi: ražotājs var veikt nepieciešamos atjaunošanas pasākumus, šādā gadījumā tos tieši finansējot, vai arī kompetenta iestāde var īstenot pasākumus ar trešās puses starpniecību un atgūt izmaksas no kaitējuma radītāja. Iespējama arī abu pieeju apvienošana, lai panāktu lielāku efektivitāti.

5.7 Ja par kaitējumu atbildīgas vairākas puses, saskaņā ar direktīvas noteikumiem izmaksu sadalījums ir dalībvalstu ziņā; solidāra un nedalīta vai dalīta atbildība ir divas galvenās iespējas. Lai gan šī dubulta sistēma ir paredzēta, lai atvieglotu pielāgošanos dalībvalstu tiesību sistēmām, tomēr jānorāda, ka noteikt vides kaitējuma līmeni ir ļoti sarežģīti, kas apgrūtina minētās sistēmas praktisku īstenošanu.

5.8 Visbeidzot, jāuzsver, ka finansiālā nodrošinājuma prasības ražotājiem saskaņā ar tiesību aktiem ūdens, augsnes un bioloģiskās daudzveidības jomā veicina efektīvāku atjaunošanu, vienlaikus izvairoties no maksātnespējas negatīvajām sekām.

Briselē, 2008. gada 13. martā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko nosaka sankcijas darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu piederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelegāli" (pašiniciatīvas atzinums)

(2008/C 204/16)

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 2007. gada 27. septembrī saskaņā ar Reglamenta 29. panta 2. punktu nolēma izstrādāt pašiniciatīvas atzinumu par tematu

"Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko nosaka sankcijas darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu piederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelegāli"

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2008. gada 21. februārī. Ziņotāja — *Roksandić* kdze, līdzziņotājs — *Almeida Freire* kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 443. plenārajā sesijā, kas notika 2008. gada 12. un 13. martā (12. marta sēdē), ar 118 balsīm par, 56 pret un 7 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. **Atzinuma kopsavilkums.**

1.1. EESK pauž nožēlu, ka, neskatoties uz direktīvas ievadā minēto, tā nav saņēmusi pieprasījumu izstrādāt atzinumu par ierosināto direktīvu "Sankcijas pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu piederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelegāli". Lai arī direktīvā analizētā joma nepieder tām jomām, par kurām obligāti jākonsultējas ar EESK, tā uzskata, ka tamlīdzīgos gadījumos nepieciešams konsultēties ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, ko pārstāv tāda iestāde kā EESK, jo šādi jautājumi attiecas uz tādu nozīmīgu jomu regulēšanu, kuras ir saistītas ne tikai ar brīvības, drošības un tiesiskuma aspektiem, bet ietekmē arī nodarbinātību un sociālo politiku.

1.2. EESK nolēma izstrādāt pašiniciatīvas atzinumu par minēto direktīvas priekšlikumu. Komiteja uzskata, ka organizētai pilsoniskajai sabiedrībai — it īpaši sociālajiem partneriem — ir ļoti nozīmīga loma Eiropas Komisijas ierosinātās direktīvas, ar ko nosaka sankcijas darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu piederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelegāli, izstrādāšanā un īstenošanā.

1.3. Komiteja savos līdzšinējos atzinumos [1] ir uzsvērusi nepieciešamību īstenot saskaņotus pasākumus, lai radītu labvēlīgus apstākļus legālajai imigrācijai, kā arī novērstu "nelikumīgās" imigrācijas cēloņus.

[1] Skat. EESK 2004. gada 15. decembra atzinumu par tematu "Komisijas paziņojumu Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai — pētījums par saikni starp legālo un nelegālo migrāciju", ziņotājs — *Pariza Castaños* kgs (OV C 157, 28.6.2005.).
EESK 2005. gada 9. jūnija atzinums par tematu "Zaļā grāmata par ES pieeju ekonomiskās migrācijas pārvaldībai", ziņotājs — *Pariza Castaños* kgs (OV C 286, 17.11.2005.).
EESK 2005. gada 15. decembra atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam — Hāgas programma: desmit prioritātes turpmākajiem pieciem gadiem — partnerība Eiropas atjaunošanai brīvības, drošības un tiesiskuma jomā" (ziņotājs — *Pariza Castaños* kgs (OV C 65, 17.3.2006.).

1.4. Komiteja atzinīgi vērtē direktīvas priekšlikumu, jo praktiski tā veicinās cilvēktiesību ievērošanu. Tomēr Komiteja izsaka bažas par ierosinātās direktīvas saturu, laika posmu, kurā priekšlikums tika izstrādāts un kārtību, kādā iesniegti tiesību aktu priekšlikumi. Imigrantu nodarbinātība ir jautājums, kas ir cieši saistīts ar darba tirgus funkcionēšanu un nelegālo nodarbinātību kopumā, ko nevar novērst vienīgi, uzliekot sodu darba devējiem.

1.5. Attiecībā uz divām dažādām ar imigrāciju saistītām Komisijas darba jomām ES līmenī — brīvības, drošības un tiesiskuma telpu no vienas puses un nodarbinātību un sociālo drošību no otras puses, Komiteja uzsver to, ka ir svarīgi saskaņot Eiropas Savienības spēkā esošos tiesību aktus ar tiesību aktiem likumīgās un nelikumīgās imigrācijas jomā, kuri patlaban tiek izstrādāti. Komiteja uzskata, ka nelegālās imigrācijas problēmu nevar risināt, vienkārši slēdzot robežas un piemērojot piespiedu pasākumus.

1.6. Likumīgā migrācija un imigrācija Eiropas Savienībā un uz to ir steidzami jāregulē, kā arī ir jāregulē nedeklarēta darba apkarošanas pasākumi. Komiteja iesaka Komisijai rūpīgi izskatīt iespēju veikt turpmākus pasākumus nelegālā darba apkarošanas jomā.

1.7. Starptautiskā pieredze rāda, ka visefektīvākā metode, kā cīnīties pret nedeklarētu darbu, ir vienlaicīga un paralēla rīcība vairākās jomās. Tāpēc papildus tam, lai ieviestu legālas imigrācijas iespējas cilvēkiem, kuri vēlas strādāt ekonomikas nozarēs, ko visplašāk skārusi nelegālo imigrantu nodarbinātība, ir nepieciešamas informatīvas un izglītojošas kampaņas, kurās tiktu atspoguļota nedeklarētā darba radītā ietekme. Turklāt sankciju politikai pret darba devējiem vajadzētu būt vienotai neatkarīgi no nedeklarēto darbinieku valstspiederības. Tādēļ ierosinātajai direktīvai vajadzētu būt plašākas pasākumu paketes sastāvdaļai, ar mērķi apkarot nedeklarētu darbu, tostarp nelegālu imigrantu darbu, nevis politikas pamatinstrumentam, kā to ierosina Komisija.

1.8. Komiteja uzsver, ka liela nozīme ir direktīvas efektīvai īstenošanai dalībvalstīs, un atzīmē, ka kas tas nebūs vienkāršs uzdevums, jo i) uzraudzības iestādēs trūkst kvalificētu darbinieku, ii) ir sarežģīti sadalīt atbildību starp atsevišķām iesaistītajām struktūrām un iii) ir jāuzrauga daudzi uzņēmumi.

1.9. Komiteja uzskata, ka direktīvā iekļautie priekšlikumi, kas praksē varētu būt lietderīgi, būtu jākonsolidē. Komitejas ierosinātie grozījumi un papildinājumi ir apkopoti nodaļā "Īpašas piezīmes", un to mērķis ir nodrošināt atbilstošāku atbildības sadali, kā arī uzlabot tādu darba ņēmēju stāvokli, kuriem nav attiecīgo dokumentu. Gadījumā, ja minētos priekšlikumus neņems vērā, šādu darbinieku ekspluatācija varētu palielināties.

2. **Ievads.**

2.1. Ierosinātā direktīva ir viens no Eiropas Komisijas tiesību aktu priekšlikumiem, ko tā izstrādājusi saskaņā ar savu paziņojumu "Legālās migrācijas politikas plāns" (2005) ([2]) un paziņojumu "Trešo valstu pilsoņu nelegālās imigrācijas apkarošanas politikas prioritātes" (2006. gada jūlijs) ([3]). Minētajos dokumentos Komisija ierosināja ierobežot tos faktorus, kas ir nelikumīgās imigrācijas uz Eiropas Savienību pamatā — visnozīmīgākais no tiem ir iespēja atrast darbu. Dalībvalstīm būtu jāievieš un efektīvi jāpiemēro vienotas sankcijas pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu iedzīvotājus, kuri ES uzturas nelikumīgi. Eiropadome atbalstīja Komisijas priekšlikumu ([4]) 2006. gada decembrī.

2.2. Pēc direktīvas priekšlikuma Komisija 2007. gadā publicēja šādus citus dokumentus:

— Komisijas paziņojums par tematu "Cirkulārā migrācija un mobilitātes partnerības starp Eiropas Savienību un trešām valstīm" ([5]);

— Priekšlikums Padomes direktīvai par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos augsti kvalificētas nodarbinātības nolūkos ([6]);

— Priekšlikums Padomes direktīvai par apvienotu pieteikšanās procedūru, lai trešo valstu valstspiederīgajiem izsniegtu apvienotu uzturēšanās un darba atļauju dalībvalsts teritorijā, kā arī par vienotu tiesību kopumu trešo valstu darba ņēmējiem, kuri likumīgi uzturas dalībvalstī ([7]);

— Komisijas paziņojums par tematu "Pastiprināta cīņa pret nelikumīgu nodarbinātību" ([8]).

3. **Direktīvas kopsavilkums.**

3.1. Direktīvas mērķis ir samazināt darba devēju piedāvātā darba pievilcību no to migrantu viedokļa, kuriem nav attiecīgas uzturēšanās atļaujas (ierobežot veicinošo faktoru). Papildus dalībvalstīs jau pastāvošajiem pasākumiem direktīvas mērķis ir panākt, lai i) visas dalībvalstis ieviestu vienotas sankcijas pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu iedzīvotājus, kuriem nav attiecīgas uzturēšanās atļaujas, kā arī ii) nodrošināt šādu sankciju efektīvu izpildi.

3.2. Direktīvas priekšlikums attiecas uz imigrācijas politiku, nevis nodarbinātības vai sociālo politiku. Tās juridiskais pamats ir Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 63. panta 3. punkta b) apakšpunkts, un direktīvas mērķis ir samazināt nelikumīgo imigrāciju ES.

3.3. Priekšlikums neattiecas uz tādām jomām kā likumīgā imigrācija un nodarbinātība, kas ir pretrunā piešķirtajam uzturēšanās statusam (piem., studentiem vai tūristiem), ne arī uz trešo valstu iedzīvotāju nedeklarētu darbu.

([2]) COM(2005) 669 galīgā redakcija.
([3]) COM(2006) 402 galīgā redakcija.
([4]) Komisijas paziņojums par politikas prioritātēm cīņā ar trešo valstu iedzīvotāju nelegālo imigrāciju — COM(2006) 402 galīgā redakcija.
([5]) COM(2007) 248 galīgā redakcija.
([6]) COM(2007) 637 galīgā redakcija.
([7]) COM(2007) 638 galīgā redakcija.
([8]) COM(2007) 628 galīgā redakcija.

4. **Priekšlikuma kopsavilkums.**

4.1. Saskaņā ar direktīvu dalībvalstīm ir aizliegts nodarbināt trešo valstu iedzīvotājus, kas ES uzturas nelikumīgi. Par šo noteikumu pārkāpšanu ir paredzētas sankcijas (tās var būt administratīvas), proti, naudas sodi, savukārt komercdarbības gadījumā var paredzēt arī citas sankcijas, piemēram, atteikumu piešķirt valsts subsīdijas, pienākumu atmaksāt jau piešķirtās subsīdijas, kā arī aizliegumu piedalīties publiskā iepirkuma līgumu slēgšanā. Nopietnos gadījumos ir iespējami arī krimināsodi.

4.2. Direktīvas 2. pantā ir iekļauta nodarbinātības definīcija. Darba devēji ir fiziskas un juridiskas personas, kuru labā trešās valsts iedzīvotājs veic algotu darbu.

4.3. Darba devēju pienākums ir i) pirms pieņemšanas darbā pieprasīt, lai trešās valsts iedzīvotāji uzrāda uzturēšanās atļauju, kas ir derīga visu nodarbināšanas laiku, kā arī ii) saglabāt uzturēšanās atļaujas kopiju, ko varētu uzrādīt iespējamās pārbaudes laikā. Var uzskatīt, ka darba devēji savu pienākumu ir izpildījuši, ja vien uzrādītie dokumenti nav nepārprotami kļūdaini. Tikai uzņēmumiem un juridiskām personām ir jāuzliek pienākums vismaz vienu nedēļu iepriekš informēt kompetentās iestādes par trešās valsts piederīgā pieņemšanu darbā, kā arī par saistību pārtraukšanu.

4.4. Darba devējiem, kas neievēro aizliegumu nodarbināt trešo valstu iedzīvotājus, kuri dalībvalstīs uzturas nelegāli, piemēro efektīvus, samērīgus un preventīvus sodus. Par katru pārkāpumu darba devējiem tiek piespriestas soda naudas un viņu pienākums ir segt trešo valstu iedzīvotāju atgriešanās izdevumus (darba devēju pienākums ir samaksāt visu viņiem pienākošos atlīdzību par vēl nepaveikto darbu, kā arī visus ar to saistītos nodokļus un sociālās apdrošināšanas iemaksas). Saskaņā ar 10. pantu pārkāpumi, kas izdarīti noteiktos apstākļos un ar nodomu, ir kvalificējami kā noziedzīgi nodarījumi.

4.5. Arī dalībvalstu pienākums ir ieviest finansiālas sankcijas (naudas sodus un ar trešo valstu iedzīvotāju atgriešanos saistītās izmaksas), kā arī citas sankcijas (uz laiku atņemt tiesības saņemt publisko finansējumu un piedalīties valsts iepirkuma procedūrās, noteikt pienākumu atmaksāt jau piešķirto ES finansējumu, uz laiku vai ilgtermiņā pārtraukt uzņēmuma darbību). Turklāt ir paredzēta arī juridisku personu atbildība un iespējamās sankcijas pret tām. Dalībvalstīs var turpināt piemērot savus spēkā esošos tiesību aktus par juridisku personu atbildību.

4.6. Gadījumos, kad darba devējs ir apakšuzņēmējs, dalībvalstu pienākums ir nodrošināt, ka galvenais uzņēmējs un apakšuzņēmējs kopīgi atbild par visu attiecīgo naudas sodu maksāšanu, kā arī citu summu atmaksāšanu.

4.7. Darba devēja pienākums ir attiecīgajam trešās valsts iedzīvotājam samaksāt visas atlikušās sociālās apdrošināšanas iemaksas, kā arī nodokļus. Bez tam dalībvalstīm ir jāizstrādā mehānismi, lai nodrošinātu atlīdzības pieprasīšanas procedūru automātisku uzsākšanu tā, ka attiecīgajam trešās valsts iedzīvotājam nav jāiesniedz sūdzība. Ja darba devējam nav citu pierādījumu, tiek pieņemts, ka darba attiecības ilgst vismaz 6 mēnešus. Dalībvalstīm ir jānodrošina, lai trešo valstu iedzīvotāji, kas tiek nodarbināti nelegāli, saņemtu visas atmaksājamās summas, tostarp gadījumos, kad viņi ir atgriezušies mītnes zemē vai ir repatriēti. Noziedzīga nodarījuma gadījumā trešās valsts iedzīvotāju nevar repatriēt, kamēr viņš nav saņēmis visas attiecīgās atmaksājamās summas.

4.8. Dalībvalstis nodrošina, lai katru gadu vismaz 10 % no to teritorijā reģistrētajām uzņēmumiem notiktu pārbaudes ar mērķi konstatēt, vai tie nenodarbina trešo valstu iedzīvotājus, kas attiecīgajā dalībvalstī uzturas nelikumīgi. Uzņēmumi, kuros jāveic pārbaudes, jāizvēlas, pamatojoties uz riska novērtējumu, proti, ņemot vērā tādus faktorus kā iesaistītā nozare un iepriekšēji pārkāpumi.

4.9. Dalībvalstīm minētā direktīva jātransponē savos tiesību aktos divos gados pēc tās publicēšanas ES Oficiālajā Vēstnesī.

5. **Vispārīgas piezīmes.**

5.1. Direktīvas priekšlikums attiecas uz divām dažādām Komisijas darbības jomām, kas, risinot imigrācijas politikas jautājumus, ir savstarpēji cieši saistītas, proti, brīvības, drošības un tiesiskuma telpa, kā arī nodarbinātība un sociālā politika. Komiteja neiebilst pret priekšlikumā izteikto ideju izdarīt spiedienu gan uz negodīgiem uzņēmējiem, gan arī uz nelegālām organizācijām, kas nodarbojas ar tādu personu tirdzniecību, kurām nav attiecīgu dokumentu. Tā atzinīgi vērtē direktīvas priekšlikumu, jo tas veicina cilvēktiesību ievērošanu.

5.2. Komiteja uzskata, ka jāņem vērā lēmumu pieņemšanas process ES iestādēs, kā arī:

— jānodrošina tiesību aktu likumīgās un nelikumīgās imigrācijas jomā, kas pašreiz tiek izstrādāti, saskaņošana ar spēkā esošajiem ES tiesību aktiem;

— jānoskaidro, kā šādi pasākumi ietekmēs personas, kas migrē ES iekšienē, kā arī personas, kas imigrē uz ES no trešām valstīm.

Par šiem delikātajiem jautājumiem jāpanāk skaidrība, jo tie attiecas ne tikai uz drošību, tiesiskumu un konkurences politiku, bet arī uz cilvēktiesībām, kas savukārt ietekmē tirgus attīstību, četras brīvības, darba tirgu gan no kolektīvā, gan arī individuālā aspekta, kā arī tādēļ, ka Eiropas Savienībai imigrācija ir nepieciešama. Komiteja savos līdzšinējos atzinumos ir uzsvērusi nepieciešamību īstenot saskaņotus pasākumus, lai radītu labvēlīgus apstākļus legālajai imigrācijai, kā arī novērstu "nelikumīgas" imigrācijas cēloņus.

5.3. Likumīgā migrācija un imigrācija Eiropas Savienībā un uz to ir steidzami ir jāregulē. Dalībvalstu noteiktie migrācijas ierobežojumi ir izraisījuši daudzas problēmas, aizkavējuši darba ņēmēju brīvu kustību starp atsevišķām dalībvalstīm, kā arī ir bijis cēlonis dažu trešo valstu, kā arī ES valstu iedzīvotāju nelegālam darbam ekspluatējošos darba apstākļos. Īstenojot pasākumus ar mērķi apkarot nedeklarētu darbu ES un atsevišķās dalībvalstīs, jānodrošina vienlīdzīga attieksme pret ikvienu šādā

veidā nodarbinātu personu, neatkarīgi no tā, vai tie ir ES iedzīvotāji vai trešo valstu pilsoņi. Tādēļ Komiteja aicina Komisiju sīki izskatīt iespēju paplašināt ierosinātās direktīvas juridisko pamatu, lai pasākumus nelegālā darba apkarošanas jomā varētu attiecināt uz ikvienu personu, kam nav nepieciešamās uzturēšanās atļaujas vai dokumentu.

5.4. Komiteja uzskata, ka direktīvā minētais migrāciju veicinošais faktors (direktīvas mērķis ir tā ierobežošana) ir nevis nelegāla darba iespēja, bet gan iespēja atrast darbu citā valstī. Tādēļ pasākumi ar mērķi vienkāršot procedūras, lai saņemtu vienotu uzturēšanās un darba atļauju, bez šaubām, sekmēs veicinošā faktora ierobežošanu. Tomēr arī dalībvalstīm jāsniedz ieguldījums minēto procedūru vienkāršošanā.

5.5. Darba devēji uzsver nepieciešamību apkarot nelegālu darbu un negodīgu konkurenci, jo darba devēji, kas nelegāli nodarbina strādājošos, paši rada nelegālu un negodīgu konkurenci, neizdevīgākā situācijā nostādot citus godīgus uzņēmējus.

5.6. Lai arī par direktīvas īstenošanu ir atbildīgas dalībvalstis, Komisijai ir jāapzinās, kas tas nebūs vienkāršs uzdevums, jo i) trūkst administratīvu uzraudzības iestāžu, ii) ir sarežģīti sadalīt atbildību starp atsevišķām iesaistītajām struktūrām un iii) ir jāuzrauga daudzi uzņēmumi. Direktīvas ietekmes spēks ir atkarīgs no tās faktiskās īstenošanas.

5.7. Eiropas iestādēm būtu jāizmanto starptautiski atzīti jēdzieni, ko izmanto starptautiskās un reģionālās organizācijas un kuri sastopami starptautiskajos tiesību aktos un līdz ar to ir starptautiski atzīti, piemēram, "nelikumīgs darba ņēmējs" (*irregular worker*) vai "emigrējis darba ņēmējs, kam nav attiecīgo dokumentu" (*undocumented migrant worker*) nevis "nelegāls darba ņēmējs" (*illegal worker*) un "nelegāls imigrants" (*illegal immigrant*). Jēdzienam "nelegāls imigrants" ir ļoti negatīva pieskaņa. Ierosinātā direktīva varētu šādu priekšstatu pastiprināt. Varētu palielināties diskriminācija un ksenofobija pret visiem emigrējušajiem darba ņēmējiem, un viņi varētu tikt pakļauti pārbaudēm jau vienīgi sava izskata dēļ.

5.8. Neskatoties uz šaubām attiecībā uz ierosināto direktīvu, Komiteja uzskata, ka direktīvā iekļautie priekšlikumi, kas praksē varētu būt lietderīgi, būtu jākonsolidē. Tie ir iekļauti nodaļā īpašas piezīmes.

6. **Īpašas piezīmes.**

6.1. **1. pants** — tām dalībvalstīm, kuras jau ir veikušas pasākumus, lai regulētu nelikumīgo migrāciju (*irregular immigration*), būtu jādod iespēja turpināt piemērot valsts līmeņa pasākumus, kas ir labvēlīgāki strādājošajiem.

6.2. **2. pants** — definīcijas būtu jāpapildina šādi:

— "nodarbināšana" (2. punkta b) apakšpunkts) — algota darba veikšana citas personas labā un tās vadībā, **vai darbs ekonomiskās atkarības apstākļos**;

— jēdzienu "darba devējs" (2. punkta e) apakšpunkts) un "apakšuzņēmējs" (2. punkta f) apakšpunkts) definīcijā būtu jāiekļauj pagaidu nodarbinātības aģentūras, jo pašreizējā definīcija ir neskaidra. Daudzus darba ņēmējus no trešām valstīm nodarbina starpnieki, tostarp aģentūras.

6.3. **4. panta 1. punkta c) apakšpunkts** — darba devēja pienākums ir saglabāt uzturēšanās atļaujas kopiju arī pēc nodarbināšanas perioda beigām, jo dažās nozarēs darbinieki parasti tiek algoti uz īsu laiku un darba devējs bieži mainās.

6.4. 5. pants.

— Gadījumos, kad darba devējs i) ir izpildījis savus pienākumus nelegālās nodarbinātības apkarošanas jomā, un ii) pārbaudījis trešās valsts iedzīvotāja uzturēšanās atļauju un saglabājis tās kopiju, kā paredzēts, un tomēr izrādās, ka atļauja nav derīga, darba devēja pienākums ir samaksāt atlikušo atalgojumu, kā arī izpildīt citas minētās direktīvas 7. pantā paredzētās saistības. Tādēļ šā panta beigās būtu jāiekļauj šāds teikums: "Tas tomēr neatbrīvo darba devēju no pienākuma samaksāt visu atlikušo atalgojumu un izpildīt 7. pantā minētās saistības".

— Papildus minētajam direktīvā būtu jāiekļauj noteikumi, kas paredz, ka darba devējiem jāievēro dalībvalstīs noteiktā nodarbinātības kārtība. Iespējams, ka darba devēji var pārbaudīt tikai uzturēšanās atļaujas un nepievērst uzmanību tam, vai attiecīgā persona var uzrādīt darba atļauju, kas ir nepieciešama daudzās dalībvalstīs. Tā rezultātā varētu palielināties tādas parādības izplatība kā trešo valstu iedzīvotāju nedeklarēts darbs, neskatoties uz to, ka darba devēji ievēro direktīvas noteikumus.

6.5. 6. pants.

— 2. punkta c) apakšpunktā minētajās sankcijās būtu jāparedz, ka naudas sodiem jābūt pietiekami lieliem, lai nosegtu jebkādu peļņu, ko uzņēmējs guvis, nelikumīgi nodarbinot trešās valsts iedzīvotāju. Tādēļ vajadzētu norādīt naudas sodu par vienas personas nelikumīgu nodarbināšanu, un tas palielinātos, ņemot vērā nelikumīgi nodarbināto trešās valsts iedzīvotāju skaitu. Peļņa, ko gūst privāti darba devēji, kuri strādājošos nelikumīgi nodarbina kā palīgspēku mājās vai fermās, atšķiras no peļņas, ko gūst darba devēji, kuri nelikumīgi nodarbina trīs, četrus, piecus vai vairāk strādājošos tādos darbos, kuru mērķis ir gūt ienākumus.

— Būtu jāparedz noteikumi, lai palielinātu naudas sodu tiem darba devējiem, kas turpina nelikumīgi nodarbināt trešās valsts iedzīvotājus vai atkārtoti pārkāpj noteikumus. Katru reizi, kad darba ņēmējs atkārtoti nelikumīgi nodarbina strādājošos vai viņus turpina nodarbināt, sods būtu ievērojami jāpaaugstina, lai aizkavētu šādu rīcību.

— Nebūtu pamatoti noteikt, ka darba devējs sedz ar katra nelikumīgi nodarbinātā trešās valsts iedzīvotāja atgriešanos saistītās izmaksas, kā arī maksā naudas sodus. Šādā gadījumā valstu imigrācijas iestāžu atbildība tiktu novirzīta uz darba devējiem. Darba devējiem būtu jāmaksā šīs summas tikai tad, ja ir izdarīts noziedzīgs nodarījums saskaņā ar 10. pantu.

6.6. 7. pants.

— Būtu arī jāparedz, ka pienākums samaksāt attiecīgās summas ir spēkā no datuma, kad ir iesniegts maksāšanas prasījums, nevis no datuma, kad prasījums juridiski stājas spēkā.

— Jāturpina ievērot darba ņēmēju tiesības saskaņā ar darba līgumu, neskatoties uz to, vai viņiem ir uzturēšanās vai darba atļauja.

— Atlikušā atalgojuma maksāšana darba ņēmējam, kas jau ir atgriezies savā dzīvesvietā, praksē var izrādīties sarežģīta; tas būtu jāņem vērā. Turklāt ir jānodrošina, lai atalgojumu saņemtu attiecīgā persona.

— Bez tam būtu skaidri jānorāda, ka darba devējs aprēķina atlikušo atalgojumu saskaņā ar tiesību aktiem, noteikumiem, administratīviem lēmumiem un/vai koplīgumiem, kas parasti attiecas uz šādu nodarbinātību.

6.7. **8. pants** attiecas uz citiem dalībvalstīs īstenojamajiem pasākumiem.

— Būtu lietderīgi pievienot obligātu pasākumu uzskaitījumu.

— Punkta d) apakšpunktā minētais pasākums, proti, pārkāpuma izdarīšanā iesaistītā uzņēmuma slēgšana uz laiku vai tā darbības pilnīga pārtraukšana, nav lietderīgs, it īpaši tādēļ, kā tā rezultātā var ciest likumīgi nodarbinātie darba ņēmēji. Īstenojot šādu pasākumu, jākonsultējas ar attiecīgā uzņēmuma darbiniekiem, kā arī viņu pārstāvjiem.

6.8. **9. pants** nosaka galveno uzņēmēju un ikviena iesaistītā apakšuzņēmēja atbildību par sankciju un atlikušo maksājumu nomaksu. Šajā sakarā būtu lietderīgi precizēt, kādos apstākļos šie noteikumi ir piemērojami un kādos nav. Dažās nozarēs, kurām raksturīgas garas apakšuzņēmēju ķēdes, piemēram, automašīnu ražošanā, būtu problemātiski piemērot sankcijas ražotājiem un apakšuzņēmējiem, kas ražo dažādas komplektējošās daļas dažādās vietās un valstīs. Komiteja uzskata, ka galvenajiem uzņēmējiem, veicot saprātīgus piesardzības pasākumus, vajadzētu būt spējīgiem nodrošināties pret šādām tiesiskām sekām.

6.9. 10. pants.

— Saskaņā ar šo pantu 3. pantā minētie pārkāpumi — ja tie izdarīti ar nodomu — ir kvalificējami kā noziedzīgi nodarījumi. Tā kā to pierādīt ir sarežģīti, noziedzīga nodarījuma definīcija būtu jāpilnveido, norādot, ka darba devējs "zināja" vai "varēja zināt", ka izdara noziedzīgu nodarījumu.

— Attiecībā uz 1. punkta a) apakšpunktu jāparedz, ka 3. panta noteikumu ikviena atkārtota pārkāpšana būtu jāuzskata par noziedzīgu nodarījumu.

— Gadījumā, ja noteikumu pārkāpšana ir tīši izdarīts noziedzīgs nodarījums (kā minēts 1. punkta a) apakšpunktā), ir jāņem vērā, ka tiesvedība var būt laikietilpīgs process. Pastāv risks, ka minētie noteikumi vispār netiks piemēroti, ja dalībvalstis nolems, ka lēmumu par to, vai noteikumi ir pārkāpti, pieņem tiesa vai attiecīgā valsts iestāde divu gadu laikā. Tā kā tas var būt ilgs process un ir iespēja izmantot visus tiesiskos līdzekļus, lai iesniegtu pārsūdzību, pastāv risks, ka šie noteikumi praksē vispār netiks īstenoti.

— Minēto pantu īstenojot dalībvalstīs, skaidri jānosaka kompetenču sadale starp administratīvajām iestādēm, kas nosaka sankcijas, un atsevišķām kompetentām tiesām, lai tādējādi izvairītos no iespējamā kompetenču konflikta.

6.10. 14. pants.

— Dalībvalstīm jāuzliek pienākums izveidot efektīvus mehānismus, lai nodrošinātu procedūru ātru norisi bez lielām izmaksām.

— Turklāt dalībvalstu pienākums būtu garantēt, lai iestādes, kas nosaka sankcijas, attiecīgajiem pārstāvjiem nekavējoties sniegtu informāciju par procedūru uzsākšanu.

— Panta 3. punktā būtu lietderīgi piešķirt speciālu statusu ne tikai trešo valstu iedzīvotājiem, kuru darba apstākļi ir vai ir bijuši īpaši ekspluatējoši un kas sadarbojas ar iestādēm izmeklēšanas procesā pret darba devēju, bet arī lieciniekiem.

6.11. **15. pantā**

Komiteja atzinīgi vērtē noteikumu, kas paredz, ka dalībvalstīm ik gadus jāveic pārbaudes 10 % uzņēmumu. Ierosinātās direktīvas efektivitāte būs atkarīga no tā, vai patiesi izdosies īstenot šo noteikumu. Lai to paveiktu, vairumā dalībvalstu būs nepieciešami papildu darbinieki un finanšu resursi. Ja tos neizdosies nodrošināt, šādi papildu pienākumi, bez šaubām, būs cēlonis nevienlīdzīgai attieksmei pret attiecīgajām pusēm.

Briselē, 2008. gada 12. martā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

priekšsēdētājs

Dimitris DIMITRIADIS

PIELIKUMS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumam

Turpmākie grozījumi ieguva vismaz ceturtdaļu balsu, taču tika noraidīti plenārsesijā (Reglamenta 54. panta 3. punkts).

1.7. punkts

Grozīt šādi

"Starptautiskā pieredze rāda, ka visefektīvākā metode, kā cīnīties pret nedeklarētu darbu, ir vienlaicīga un paralēla rīcība vairākās jomās. Tāpēc papildus tam, lai ieviestu legālas imigrācijas iespējas cilvēkiem, kuri vēlas strādāt ekonomikas nozarēs, ko visplašāk skārusi nelegālo imigrantu nodarbinātība, ir nepieciešamas informatīvas un izglītojošas kampaņas, kurās tiktu atspoguļota nedeklarētā darba radītā ietekme. ~~Turklāt sankciju politikai pret darba devējiem vajadzētu būt vienotai neatkarīgi no nedeklarēto darbinieku valstspiederības.~~ Tādēļ ierosinātāajai~~ai~~ direktīvai~~i~~ jākoordinē ar pasākumiem, kuru mērķis ir ~~vajadzētu būt plašākas pasākumu paketes sastāvdaļai~~, ~~ar mērķi~~ apkarot nedeklarētu darbu, tostarp nelegālu imigrantu darbu~~, nevis politikas pamatinstrumentam, kā to ierosina Komisija.~~"

Balsojuma rezultāti

Par: 64 Pret: 101 Atturējās: 9

5.3. punkts

Grozīt šādi

"Likumīgā migrācija un imigrācija Eiropas Savienībā un uz to ir steidzami ir jāregulē. Dalībvalstu noteiktie migrācijas ierobežojumi ir izraisījuši daudzas problēmas, aizkavējuši darba ņēmēju brīvu kustību starp atsevišķām dalībvalstīm, kā arī ir bijis cēlonis dažu trešo valstu, kā arī ES valstu iedzīvotāju nelegālam darbam ekspluatējošos darba apstākļos. ~~Īstenojot pasākumus ar mērķi apkarot nedeklarētu darbu ES un atsevišķās dalībvalstīs~~, ~~jānodrošina vienlīdzīga attieksme pret ikvienu šādā veidā nodarbinātu personu, neatkarīgi no tā, vai tie ir ES iedzīvotāji vai trešo valstu pilsoņi. Tādēļ Komiteja aicina Komisiju sīki izskatīt iespēju paplašināt ierosinātās direktīvas juridisko pamatu, lai pasākumus nelegālā darba apkarošanas jomā varētu attiecināt uz ikvienu personu, kam nav nepieciešamās uzturēšanās atļaujas vai dokumentu~~. Pasākumi, kuru mērķis ir apkarot nedeklarētu darbu ES un atsevišķās dalībvalstīs, pašreiz ir Komisijas un sociālo partneru darba kārtībā, un tiek apspriests, kā cīnīties pret šo negatīvo parādību. Komiteja iesaka cieši koordinēt nelegālās migrācijas un nelegālā darba apkarošanas pasākumus."

Balsojuma rezultāti

Par: 56 Pret: 102 Atturējās: 10

6.6. punkts

Papildināt šādi

"*7. pants*

— Būtu arī jāparedz, ka pienākums samaksāt attiecīgās summas ir spēkā no datuma, kad ir iesniegts maksāšanas prasījums, nevis no datuma, kad prasījums juridiski stājas spēkā..

— Jāturpina ievērot darba ņēmēju tiesības saskaņā ar darba līgumu, neskatoties uz to, vai viņiem ir uzturēšanās vai darba atļauja.

— Atlikušā atalgojuma maksāšana darba ņēmējam, kas jau ir atgriezies savā dzīvesvietā, praksē var izrādīties sarežģīta; tas būtu jāņem vērā. Turklāt ir jānodrošina, lai atalgojumu saņemtu attiecīgā persona.

— Bez tam būtu skaidri jānorāda, ka darba devējs aprēķina atlikušo atalgojumu saskaņā ar tiesību aktiem, noteikumiem, administratīviem lēmumiem un/vai koplīgumiem, kas parasti attiecas uz šādu nodarbinātību.

— Vairumā dalībvalstu darba ņēmējiem no ES dalībvalstīm jāiesniedz sūdzība attiecīgajām iestādēm, lai saņemtu pienākošās summas. 7. panta 2. punkta a) apakšpunkta noteikumi, kas paredz, ka nelegāli nodarbinātiem trešo valstu iedzīvotājiem nav nepieciešams iesniegt sūdzību, lai uzsāktu nepieciešamās procedūras attiecīgo summu saņemšanai, varētu radīt nepamatotas atšķirības starp šādiem trešo valstu darba ņēmējiem un citiem ES dalībvalstu un trešo valstu daba ņēmējiem, kas ir nodarbināti legāli.

— Komiteja tomēr piekrīt, ka dalībvalstis trešo valstu pilsoņiem, kas uzturas nelegāli, var sniegt visu nepieciešamo palīdzību, lai viņi varēti pieprasīt visu pienākošos atlīdzību, un minētajā pantā būtu jāiekļauj garantijas šajā ziņā.

— Komiteja uzskata, ka 7. panta 2. punkta b) apakšpunktā minētā prezumpcija par darba attiecībām (šajā gadījumā sešu mēnešu garumā) varētu būt jauns, iedarbīgs un, iespējams, izšķirīgs "veicinošs faktors", kas izraisītu nelikumīgu migrāciju uz ES, jo šādā veidā nelikumīgo darba ņēmēju situācija kļūtu daudz izdevīgāka nekā citu strādājošo situācija. Turklāt tas, neapšaubāmi, ir nepiemērots risinājums īstermiņa un īpaši īsa termiņa darba attiecībām (piemēram, sezonālais darbs saimniecībās)."

Balsojuma rezultāti

Par: 59 Pret: 111 Atturējās: 11

6.8. punkts

Papildināt

"**9. pants** nosaka galveno uzņēmēju un ikviena iesaistītā apakšuzņēmēja atbildību par sankciju un atlikušo maksājumu nomaksu. Šajā sakarā būtu lietderīgi precizēt, kādos apstākļos šie noteikumi ir piemērojami un kādos nav. Attiecībā uz galveno uzņēmumu un apakšuzņēmumiem, kas netieši nodarbina trešo valstu piederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelegāli, būtu kopīgi un katram atsevišķi jānosaka sankcijas, kas minētas 6. un 7. pantā, tikai tādā gadījumā, ja ir pierādīts, ka tie zināja par to, ka apakšuzņēmums nodarbina trešo valstu piederīgos, kuri dalībvalstī uzturas nelegāli. Dažās nozarēs, kurām raksturīgas garas apakšuzņēmēju ķēdes, piemēram, automašīnu ražošanā, būtu problemātiski piemērot sankcijas ražotājiem un apakšuzņēmējiem, kas ražo dažādas komplektējošās daļas dažādās vietās un valstīs. Tas pats attiecas arī uz celtniecības nozari. Komiteja uzskata, ka galvenajiem uzņēmējiem, veicot saprātīgus piesardzības pasākumus, vajadzētu būt spējīgiem nodrošināties pret šādām tiesiskām sekām."

Balsojuma rezultāti

Par: 57 Pret: 106 Atturējās: 8

6.9. punkts

Grozīt šādi

"*10. pants.*

— Saskaņā ar šo pantu 3. pantā minētie pārkāpumi — ja tie izdarīti ar nodomu — ir kvalificējami kā noziedzīgi nodarījumi. ~~Tā kā to pierādīt ir sarežģīti, noziedzīga nodarījuma definīcija būtu jāpilnveido, norādot, ka darba devējs "zināja "vai" varēja zināt", ka izdara noziedzīgu nodarījumu~~.

— Attiecībā uz 1. punkta a) apakšpunktu jāparedz, ka 3. panta noteikumu ikviena atkārtota pārkāpšana būtu jāuzskata par noziedzīgu nodarījumu.

— Gadījumā, ja noteikumu pārkāpšana ir tīši izdarīts noziedzīgs nodarījums (kā minēts 1. punkta a) apakšpunktā), ir jāņem vērā, ka tiesvedība var būt laikietilpīgs process. Pastāv risks, ka minētie noteikumi vispār netiks piemēroti, ja dalībvalstis nolems, ka lēmumu par to, vai noteikumi ir pārkāpti, pieņem tiesa vai attiecīgā valsts iestāde divu gadu laikā. Tā kā tas var būt ilgs process un ir iespēja izmantot visus tiesiskos līdzekļus, lai iesniegtu pārsūdzību, pastāv risks, ka šie noteikumi praksē vispār netiks īstenoti.

— Minēto pantu īstenojot dalībvalstīs, skaidri jānosaka kompetenču sadale starp administratīvajām iestādēm, kas nosaka sankcijas, un atsevišķām kompetentām tiesām, lai tādējādi izvairītos no iespējamā kompetenču konflikta."

Balsojuma rezultāti

Par: 66 Pret: 100 Atturējās: 10

6.11. punkts

Grozīt šādi

"*15. pants*

~~**15. pantā** Komiteja atzinīgi vērtē~~ Ietekme, kāda būs ierosinātajam noteikumam ~~noteikumu~~, kas paredz, ka dalībvalstīm ik gadus jāveic pārbaudes 10 % uzņēmumu,~~ Ierosinātās direktīvas efektivitāte~~ būs atkarīga no tā, vai patiesi izdosies īstenot šo noteikumu. Lai noteiktu, kuri uzņēmumi jāpārbauda, dalībvalstīm jāveic riska novērtējums, kurā līdzās citiem piemērotiem kritērijiem ir ņemti vērā arī tādi faktori kā tas, cik lielā mērā nozarē pastāv risks, ka tiks nodarbināti trešo valstu piederīgie, kuri dalībvalstīs uzturas nelegāli, un fakts, vai ir ziņas par agrākiem pārkāpumiem uzņēmumā. Pantā būtu jāiekļauj šie kvalitatīvie kritēriji un jāmin, ka būtu vēlams, lai dalībvalstis nodrošinātu, ka vismaz 3 % no izvēlētajiem uzņēmumiem tiek pārbaudīti katru gadu. Lai to paveiktu, vairumā dalībvalstu varētu būt ~~būs~~ nepieciešami papildu darbinieki un finanšu resursi. Ja tos neizdosies nodrošināt, šādi papildu pienākumi~~, bez šaubām, būs~~ varētu būt cēlonis nevienlīdzīgai attieksmei pret attiecīgajām pusēm."

Balsojuma rezultāti

Par: 65 Pret: 105 Atturējās: 8